

Česká republika

Jakub Rádl

29. března 2019

Obsah

1	Základní informace	2
1.1	Poloha	2
2	Historie	2
2.1	Hranice státu	2
2.2	Územní vývoj státu	3
2.3	Mapování našeho státu	3
3	Geologie	3
3.1	Geomorfologické členění	3
3.2	Česká vysočina	4
3.3	Šumavská subprovincie	4
3.4	Krkonošsko-jesenická subprovincie	5
3.4.1	Českomoravská subprovincie	6
3.5	Západní karpáty	6
3.5.1	Vnější západní karpáty	6
3.5.2	Vněkarpatské sníženiny	7
4	Klima ČR	7

1 Základní informace

Vyhledej v atlase:

1. rozlohu a počet obyvatel ČR [78 866km², 10.5 mil]
2. okrajové obce státu a jejich souřadnice [S:51,03 Lobendava; Z:12,05 Krásná; J:48,33 Vyšší brod; V: 18,51 Bukovec]
3. vzdálenost S–J, Z–V [278km, 493km]
4. nejkratší vzdálenost od moře [Šluknov – Štětínský záliv v Baltském moři – 326km]
5. délku státní hranice se sousedními zeměmi [N:810km, P:762km, R:466km, S:252km]
6. geografický střed: u obce Čihošť (49,44 s.š. 15,20 v.d.) (u Ledeče nad Sázavou)

Státní znak

- husitská pavéza
- dvakrát český lev, moravská orlice, slezská orlice

1.1 Poloha

Matematickogeografická

- ČR leží na 50. rovnoběžce a na 15. poledníku (středočeské časové pásmu)

Fyzickogeografická poloha

- vnitrozemský stát ležící na rozhraní mezi oceánským a kontinentálním klimatem
- střední nadmořská výška – 450m (Evropa 350m)
- ČR leží na hlavním evropském rozvodí – nedostatek velkých toků
- poloha na styku Českého masívu a Karpat – hranice vede mezi Znojmem, Brnem, Olomoucí a Ostravou
- nejvyšší bod – Sněžka (1603)
- nejnižší bod (115m)

Geopolitická

- poloha na střetu mocností a mocenských zájmů
- součást Rakousko-Uherska, zabránění Sudet, vytvoření protektorátu, sovětský blok, návrat do Evropy po r. 1989

2 Historie

2.1 Hranice státu

- přirozená nebo umělá
- patří mezi nejstarší (cca 1000 let) a nejstabilnější v Evropě
- tvořena pohraničním pásmem hor
- celková délka – 2290km
- dlouhá vzhledem k rozloze státu
- členitá – výběžky: ašský, šluknovský, frýdlandský, broumovský, rychlebský, osoblažský
- současná hranice vymezena mírovými smlouvami
 - Versailleská – Německo (1919)

- st. germainská – Rakousko (1919)
 - zisk kusu dolních Rakous
- mezinárodní arbitráž – Polsko (1920)
 - spory o Těšín → město rozděleno na Polský a Český Těšín
- mezinárodní smlouva – Slovensko (1997)

2.2 Územní vývoj státu

- 7. stol. – Sámova říše
- 9. stol. – Velká Morava (Mikulčice, Uherské Hradiště, ...)
- 10. stol. – základy přemyslovského státu v Čechách, Morava připojena v polovině 11. století
- 1212 – Zlatá bula sicilská
- 13. stol. – rozšiřování území za vlády Přemysla Otakara II. a Václava II.
- 14. stol. – po vymření přemyslovců Lucemburkové – vznik zemí Koruny české
- 1526 – bitva u Moháče, česko se stává součástí Habsburské říše
- 28. 10. 1918 – vznik samostatného Československa
- 1938 – mnichovská dohoda (konec tzv. první republiky)
- 1939 – Slovenský štát, Protektorát Čechy a Morava
- 1945 – ztráta Podkarpatské rusi
- 1993 – rozdělení státu na Českou a Slovenskou republiku

2.3 Mapování našeho státu

- 1518 – nejstarší tištěná mapa Čech od Mikuláše Klaudyána
 - mnoho erbů a textu, málo mapy
- 1569 – mapa Moravy od Pavla Fabricia
- 1627 – mapa Moravy od J. A. Komenského
- v letech 1760–1780 probíhá úřední mapování vojenské a civilní
- 1935 – Atlas Republiky Československé
- 1966 – Atlas Československé socialistické republiky

3 Geologie

3.1 Geomorfologické členění

- věda o tvaru zemského povrchu

Provincie	Subprovincie
Česká vysočina	Šumavská Krušnohorská Krkonošsko-jesenická Poberounská Česká tabule
Středoevropská nížina	Středopolské nížiny
Západní karpáty	Vněkarpatské sníženiny Vnější západní karpáty
Panonská pánev	Vídeňská pánev

3.2 Česká vysočina

- V České vysočině převládají předhercynské útvary – hlavně krystalické břidlice (ČMV, Šumava)
 - starší břidlice – metamorfované horniny
- Mezi nejstarší nepřeměněné útvary náleží oblast Barrandienu (Praha – Plzeň)
 - Joachim Barand – francouzský geolog, objevil spoustu zkamenělin, bylo zde moře
- největší mocnost zemské kůry je v okolí Sedlčan – 42km
- tektonicky aktivní oblasti jsou na Chebsku, Náchodsku, Opavsku
- v horninovém složení převažují žuly, pískovce, vápence a vulkanické horniny

Geologický vývoj

- **prahory** (archaikum) – vznik ČMV, Šumavy, jižních Čech
- **starohory** (proterozoikum) – nejstarší mořské usazeniny v Barrandienu
- **prvohory** (paleozoikum) – kaledonské vrásnění, část pzemí zalita mořem, vznik devonských vápenců Moravského krasu, hercynské vrásnění – vysoká pohoří, ložiska černého uhlí, moře pouze na okrajích masívu
- **druhohory** (mezozoikum)
 - snižování horstev
 - mělké křídové moře, po jeho ústupu vznik České křídové tabule
 - labské pískovce v Českém Švýcarsku, Adršpach, Český ráj
- **třetihory** (kenozoikum)
 - vliv alpinského vrásnění – neproběhlo přímo Českou vysočinou, ale Západními Karpaty → zdvih okrajových pohoří, zlomy, poklesy
 - vulkanismus v Českém středohoří, Doupovských horách a Nízkém Jeseníku (Venušina sopka, Velký a Malý roudný)
 - vývoj říční sítě, hnědouhelné pánve – Podkrušnohorský zlom
- **čtvrtohory** (kvartér)
 - doznívající vulkanismus
 - pleistocenní zalednění – lokální horské ledovce v Krkonoších a na Šumavě
 - váté písky a spraše, dotváření říční sítě
 - vliv člověka

3.3 Šumavská subprovincie

- Šumava – Velký Javor(1456, nejvyšší na Šumavě), Plechý(1378, nejvyšší na české části Šumavy)
- Šumavské podhůří
- Český les – Čerchov(1042)
- Novohradské hory

Šumava

- hraniční pohoří s Německem a z části s Rakouskem
- jedna z geologicky zaoblených oblastí – prahory, starohory
- vliv alpského vrásnění
- lokální zalednění v pleistocénu
 - ledovcová jezera – Černé, Plešné, Čertovo, Prášilské, Laka
 - kary, morény
- národní park Šumava
 - (rašeliniště) a pláně(náhorní plošiny)
 - největší český národní park
 - NPR Boubín
 - dlouhodobé problémy s kůrovci
- společně s Bavorským lesem se jedná o nejzalesněnější část střední Evropy
- prameny Vltavy (pod Černá horou) a Otavy (Vydra), Lipenská nádrž (horní tok Vltavy)
- hřebeny Šumavy prochází hlavní evropské rozvodí

3.4 Krkonoško-jesenická subprovincie

- na svazích Krkonoš se vytvořili čtyři vegetační výškové stupně
 - listnaté a smíšené lesy s kulturními loukami 400–800 m
 - horské smrčiny 800–1200 m
 - lišejníková tundra, kamenité sutě 1450–1602 m
- Krkonoše – poškozená příroda, od 89 pokusy o nápravu
- pohoří má pestrou skladbu rostlin a živočichů s řadou endemitů a glaciálních reliktních
- příroda hřebenů Krkonoš s drsným klimatem se podobá přírodě severní Evropy – severská tundra
-

Broumovská vysočina

- součástí je CHKO Broumovsko s Adršpašsko teplickými skálami a Broumovskými stěnami
- lokalita patří k největším skalním městům střední Evropy
- členitý reliéf způsobuje klimatickou inverzi
- regionem protéká řeka Metuje

Kralický Sněžník

- rulová klenba, ze které vybíhají směrem k jihu dva hřbety
- pramenná oblast řeky Moravy
- centrální body hlavního evropského rozvodí

CHKO Hrubý Jeseník

- nejvyšší pohoří Moravy se zaoblenými hřbety a hlubokými údolími
- hřebeny Jeseníků patří k nejchladnějším oblastem v republice (Praděd 0.9)
- vyvinuté výškové vegetační stupně
- Ramzovské a Červenohorské sedlo
- NPR Praděd – vrchol Pradědu, Petrovy kameny, Velká a Malá kotlina, Bílá Opava
- NPR Šerák-Keprník – zbytky pralesních porostů horských smrčín
- lázně Jeseník, Ramzová, Červenohorské sedlo, Malá Morávka, Karlov, Karlova Studánka

3.4.1 Českomoravská subprovincie

- Brněnská vrchovina, Českomoravská vrchovina (Javořice, 837), Středočeská pahorkatina, Jihočeské pánve

Brněnská vrchovina

- Dražanská, Bobravská vrchovina, Boskovická brázda
- součástí Dražanské vrchoviny je **Moravský kras**
 - největší krasové území ČR, cca 100 km²
 - tvořen devonskými vápenci
 - CHKO se sídlem v Blansku
 - povrchové a podpovrchové krasové jevy (kaňony, údolí, závrtky, propasti, jeskyně, ponory, vývěry, ...)
 - nejnavštěvovanější místa v *severní části*
 - Sloupsko šošůvské jeskyně (Kůlna – nálezy neandrtálců 120 000 let)
 - Punkevní jeskyně (prof. Absolon, Masarykův dóm)
 - Macocha – 138 m
 - Amatérská jeskyně (41 km, Punkva)
 - Kateřinská jeskyně
 - Balcarka
 - *střední část* – Rudické propadání, Býčí skála
 - *jižní část* – Ochozská jeskyně, Pekárna – rytiny koní a bizonů na kostech zvířat (13 000 let)

3.5 Západní karpáty

3.5.1 Vnější západní karpáty

- pavlovské vrchy (Děvín 550), Žďánický les, Chřiby, Hostýnsko-vsetínská vrchovina, Kyjovská pahorkatina, Vizovická vrchovina, Bílé Karpáty (Velá Javořina, 970), Javorníky (Velký Javorník, 1071), Moravsko-slezské Beskydy (Lysá hora, 1323)

Pavlovské vrchy

- CHKO, biosferická rezervace
- slabě zkrasovělé jurské vápence táhnoucí se až do Rakouska
 - přineseny Alpiským vrásněním
- jedna z nejteplejších a nejsušších oblastí v ČR
- stepní a lesostepní společenstva v NPR Děvín
- lovci mamutů – Věstonická venuše
- pěstování vinné révy
- nádrže Nové Mlýny na řece Dyji

3.5.2 Vněkarpatské sníženiny

- Dyjsko-svratecký úval, Vyškovská brána, Hornomoravský úval, Moravská brána, Ostravská pánev

4 Klima ČR

- ČR leží v **přechodu oceánského a kontinentálního klimatu**
- na klima mají vliv
 - většinu roku ovlivňována **západním prouděním** od Atlantiku
 - ovlivněno reliéfem (nadmořská výška, srážkový stín, expozice svahu)
 - lesní plochy – zachytávají vodu
 - vodní plochy – zvlhčují místní mikroklima
 - zastavené plochy – produkce tepla
 - rozložení vzduchových hmot (arktická, polární, tropická)
- počasí ovlivňuje rozložení cyklon a anticyklon nad Azorskými ostrovy, Islandem, Britskými ostrovy, Skandinávií a Ruskem